

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

VISUELE KULTUURSTUDIES: VRAESTEL I

NASIENRIGLYNE

Tyd: 3 uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne word voorberei vir gebruik deur eksaminatore en sub-eksaminatore, wat almal 'n standaardiseringsvergadering moet bywoon om te verseker dat die riglyne konsekwent geïnterpreteer en toegepas word in die nasien van leerders se skrifte.

Die IEB sal geen besprekings of korrespondensie voer oor enige nasienriglyne nie. Daar word erken dat daar verskillende sienings oor sommige klem- of detailsake in die riglyne kan wees. Daar word ook erken dat, sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering, daar verskillende interpretasies van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 VISUELE GELETTERDHEID

1.1 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer

- Om jou werk in 'n openbare ruimte uit te stal, veral een so gewild soos 'n Nando's-restaurant, is uitstekende blootstelling. Baie mense sal die werk sien en dit sal help om hierdie kunstenaars meer bekend te maak.
- Nando's is 'n internasionale franchise en dus is hierdie blootstelling wêreldwyd, wat selfs beter is in terme van die opbou van 'n kunstenaar se reputasie.
- Om galerye te besoek is deesdae oudmodies. Min mense gaan meer na 'n galery om kuns te sien en daarom is dit beter om in 'n openbare ruimte te wees.
- Enige geskikte antwoord.

1.2 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer

- Nee, daar is baie kontemporêre kunswerke wat gereeld in openbare ruimtes uitgestal word. Dit word al hoe meer as normaal beskou, aangesien galerye se besoekersgetalle afneem.
- Nee, die kunswerk verander en om in 'n galery uit te stal is nie regtig die statussimbool wat dit jare gelede was nie.
- Nee, mense is redelik bewus van die Nando's Kunsversameling, so hulle gaan eintlik na die restaurant om die kunswerke te sien wat uitgestal word. Dus devalueer die werk glad nie.
- Ja, die werk word in 'n alledaagse omgewing geplaas waar baie mense deur die restaurant stap. Die meeste mense sal hierdie werk net as deel van die dekor sien.
- Ja, kunswerke is bedoel om in 'n kunsgalery bewaar te word en om die werk in 'n kitskosrestaurant uit te stal het die teenoorgestelde effek. Dit sal die werk devalueer, aangesien dit nie ernstig deur die publiek opgeneem sal word nie.
- Die kunstenaar kan sinoniem word met die handelsmerk. Die kunstenaar kan negatief beïnvloed word as mense nie van die handelsmerk hou nie of positief beïnvloed word as mense lief is vir die handelsmerk.
- Die waarde van die kunswerk word verhoog omdat meer mense daaraan blootgestel word. (*kyk vir moontlike herhaling in 1.1*)
- Enige geskikte antwoord.

1.3 Bloom se taksonomie Vlak 3: Toepas, artikuleer (1 punt vir die korrekte definisie en 1 punt vir elke kunswerk)

- Die term *lineêr* beteken dat die gebruik van lyn(e) ooglopend in die kunswerk voorkom. ('n Begrip van die formele eienskappe van die werk word getoon.)
- Die term *lineêr* kan ook gesien word as 'n vorm van progressie, indien 'n kandidaat dit in die konsep van die kunswerk geïdentifiseer het.
- Afbeelding A het lyne in die agtergrond agter die man se kop.
- Afbeelding B het lyne in die voorgrond wat vanaf die bokant van die man se kop tot aan die onderkant van sy gesig en op sy nek gesien kan word. Daar is ook 'n gedeelte wat bestaan uit swart lyne wat moontlik teks kan wees, op sy wang, nek en bors.

1.4 Bloom se taksonomie Vlak 3: Toepas, artikuleer (1 punt vir die korrekte definisie en 1 punt vir elke kunswerk)

- Die term *monochromaties* beteken dat die kunswerk staatmaak op verskillende skakerings en tinte van een enkele kleur.
- 'n Beperkte kleurpalet word in die hele kunswerk gebruik.
- Afbeelding A is hoofsaaklik in bruin- en okerkleure.
- Afbeelding B is ook oorwegend bruin met 'n paar aksente van swart, wit en oker.
- Enige geskikte antwoord.

1.5 Bloom se taksonomie Vlak 3: Toepas, artikuleer, beoordeel – 1 punt per kunswerk (Kandidate moet na beide Afbeeldings verwys)

- Afbeelding B is meer gestileer aangesien die man se voorkoms gefragmenteerd en tot geometriese vorms vereenvoudig is met kenmerke wat effens verwronge is. Die gelaatstrekke en eienskappe van die onderwerp word beklemtoon.
- Afbeelding A is meer realisties. Die profiel van die man se kop is meer in verhouding wanneer dit met die een in Afbeelding B vergelyk word. Afbeelding A toon ook distorsie deur die gebruik van graffiti op die kop.
- Kandidate kan enige standpunt beredeneer, solank dit geregverdig is. Hulle kan dus sê dat albei beelde ewe gestileer is.
- Enige geskikte antwoord solank hulle twee verskillende redes verskaf.

1.6 Bloom se taksonomie Vlak 4: Analiseer, ondersoek (1 punt vir die betrokke kunswerk, 2 punte om die keuse te regverdig)

- Brett Murray se *Spear of the Nation/Spies van die Nasie* (Indien die titel sonder die kunstenaar verskaf is, word dit aanvaar, maar die titel moet akkuraat wees).
- Dit is 'n hoogs omstrede kunswerk wat polities belaa is.
- Dit wys oudpresident Jacob Zuma met sy geslagsdele ontbloot wat die meeste mense nie graag tydens hul aandete wil sien nie.
- Eksplisiete kuns, onpraktiese installasies.
- **Kyk vir herhaling in Vraag 5. As dit dieselfde kunswerk is, verloor die kandidaat die punt by Vraag 1.6.**
- **Kunswerke moet kontemporêr Suid-Afrikaans wees en nie Weerstandskuns nie.**

**VRAAG 2 TWINTIGSTE-EEUSE KUNS VAN DADA TOT DIE 1970's,
KONSEPTUELE KUNS VAN DIE 1970'S UITGESLUIT**

Riglyne wat in verlede jaar se nasiensessie vir hierdie vraag geïmplementeer is.

- *Toekenning van 1 punt vir modus/medium.*
- *Volpunte kan nie toegeken word as die vraag verkeerd genommer is nie. As 'n kandidaat hul antwoorde verkeerd nommer, verloor hulle een punt vir die hele Vraag 2.*
- *Punte kan nie toegeken word indien verkeerde/irrelevante voorbeelde van kunstenaar en titels van kunswerke genoem/bespreek word nie. In sulke gevalle kan punte toegeken word vir die argument wat verband hou met die vraag.*
- *Titels moet korrek wees om 'n punt te behaal en moet vergesel wees van 'n bondige beskrywing wat die kunswerk duidelik beskryf.*

Lees die stelling hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Deur die insluiting en verkenning van die absurde, die surrealistiese en die chaotiese; die Dada en Surrealistiese kunstenaars het **die stem van die stemloses** geword. Hulle kunswerke het **'n wêreld uitgedruk wat mal geword het** waar geen woorde aan die werk was nie.

2.1 Bloom se taksonomie Vlak 4: Analiseer, ontleed, organiseer.

- Die impak van die oorlog op die Europese samelewing was verwoestend. Dit het die ekonomiese, sosiale en politieke stabiliteit in Europa beïnvloed. Die Eerste Wêreldoorlog (WO1) is van 1914 tot 1918 geveg en die Tweede Wêreldoorlog (WO2) is van 1939 tot 1945 geveg. **(EEN PUNT TOEGEKEN VIR DIE HISTORIESE KONTEKS VAN DIE OORLOË)**
- Hulle was die grootste militêre konflikte in menslike geskiedenis burgerlikes was besig met oorlewing en om in die oorlog te veg. Daar was beslis geen tyd, middele of oortuiging om in opstand te kom of hul uit te spreek teen wat politiek aan die gang was nie. Die samelewing was "die stemloses".
- Die wêreld was chaoties en aan die brand en hierdie bewegings (Dada & Surrealisme) weerspieël beide hierdie chaos in hul kunswerke en/of hulle teenkanting teen die gruweldade van die Eerste- en die Tweede Wêreldoorlog deur hul kunswerke as protesmiddel te gebruik. **So het hulle 'n stem aan die stemloses verskaf.**
- Die stemloses kan ook verwys na onskuldige burgerlikes wat deur die oorlog geraak is. Vroue en kinders wat uit hul omgewing verplaas is en aan gewelddadige gevegte blootgestel is. Gewetensbeswaardes wat gedwing is om te veg. Diere wat in die oorlog gebruik is. Mense wat gesien is as "buitestaanders", mense wat aan geestesgesondheidsiektes gely het, geestelik en fisies gestremde mense, LGBTQI-mense.

2.2 Bloom se taksonomie Vlak 3: Toepas, ondersoek, doen aansoek. (Een punt vir die korrekte titel en beskrywing. Een punt vir die naam van die kunstenaar. Pas dit toe op albei kunswerke) *Beskrywings moet 2-3 reëls lank wees.*

Moontlike voorbeelde:

- (A) **Marcel Duchamp, LHOOQ:** In hierdie werk ontsier Duchamp 'n reproduksie van een van die wêreld se bekendste skilderye, die Mona Lisa. Hy teken 'n snor en bokbaardjie op haar gesig en skryf die letters LHOOQ onder die figuur. Die Franse uitspraak vir LHOOQ is 'elle a chaud au cul' ('sy het 'n mooi agterstewe').
- (B) **Max Ernst, Europe after the Rain II/Europa na die Reën II** maak wyd gebruik van die tegnieke wat Ernst soos *dekalkomantie* – 'n proses om verf tussen twee velle papier te druk - uitgevind het. Dit beeld 'n verwoeste landskap uit wat 'n mens herinner aan gedraaide wrakstukke en verrottende organiese materiaal. Die figure kan oorgroeide standbeelde, of semi-mitiese oorlewendes van 'n vergete oorlog wees. 'n Soldaat met 'n voëlkop en 'n gevegshelm dreig 'n vroulike figuur met 'n spies.
- (C) **Marcel Duchamp, Fountain/Fontein** is 'n wit porselein urinaal wat op sy sy op 'n voetstuk geplaas en met die naam "R. Mutt" in swart ink geteken is.
- (D) **Salvador Dali, The Metamorphosis of Narcissus/Die metamorfose van Narcissus** is 'n olieverfskildery van 'n hurkende sandsteenkleurige figuur op die rand van 'n poel water. Die figuur weerspieël 'n reusagtige hand wat soos 'n groot grys rots lyk. Die hand hou 'n gekraakte eier vas, en 'n affodil wat uit die kraak groei.

2.3 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer, argumenteer, verdedig. (Vier punte per kunswerk om te verduidelik waarom die gekose werk die stem is vir die stemloses in 'n wêreld wat mal geword het)

Die skeiding tussen die bespreking tussen "die wêreld het mal geword" en "stem van die stemloses" sal afhang van die voorbeeld wat die kandidaat kies.

Voorbeeld A:

- Duchamp het sy kuns gebruik as versetmiddel gebruik om teen die samelewing en dit wat in die wêreld rondom hom gebeur het te rebelleer. Om eerlik te wees, sy werk was ook anti-kuns en dit was deel van Dada se anargistiese sienings teenoor die samelewing en die oorlog.
- Die kunswerk daag tradisionele grense van toe-eiening uit deur 'n gevandaliseerde reproduksie as 'n oorspronklike kunswerk aan te bied.
- LHOOQ - Die gemanipuleerde vrou stel die tema van geslagsrolle ruil bekend, wat gewild was onder Duchamp, wat sy eie vroulike skuilnaam, Rose Sélavy, aangeneem het, uitgespreek 'Eros, c'est la vie' ('Eros, dit is die lewe').

- *La Joconde* het onmiddellik sy bekendste voorafvervaardigde kunswerk geword en ook as 'n simbool vir die internasionale Dada-beweging gedien, wat in opstand gekom het teen alles wat kuns verteenwoordig het, veral die aangetrokkenheid tot tradisie en skoonheid. Dit sou gesien word as 'n daad van waansin in die tyd waarin hy geleef het.
- Die kunswerk en die kunstenaar verteenwoordig self die beginsels van die absurde en op hierdie manier verteenwoordig en weerspieël dit 'n wêreld wat mal geword het.
- Dit is uitdagend omdat hy een van die mees bekende en ikoniese kunswerke ontsier. Hierdie rebelse daad moet sekerlik 'n stem aan die stemloses gee, aangesien die rimpeleffek van hierdie aksie deur baie gesien en gevoel is. Duchamp se werk het later konseptuele kuns en ander bewegings beïnvloed.

Voorbeeld B:

- Max Ernst se *Europe After the Rain II* bly selfs vandag nog 'n sosiaal relevante meesterstuk waarin emosionele verwaarlosing, fisiese uitputting en vrese vir die vernietigende krag van oorlogvoering, gekombineer word.
- Visueel verteenwoordig dit hoe mense die skrikbewind waaraan almal tydens die Groot Oorloë uitgelewer was, ervaar het. Die titel dateer uit 'n vroeëre skildery wat van gips en olie gemaak is (en op saamgeperste hout geverf is) om 'n denkbeeldige reliëfkaart te skep van 'n opgeknapte Europa wat in 1933 voltooi is, die jaar toe Hitler aan bewind gekom het.
- Dit is die stem van die stemloses terwyl hy die waardige masker van die beskawing verwyder en wegstroop, net om 'n chaotiese massa halfgevormde nagmerries te ontbloot.
- Die kunswerk wys duidelik waardeur mense op 'n fisiese en emosionele vlak gegaan het en daarom stel dit hedendaagse kykers in staat om te deel in die terreur wat hulle destyds ervaar het.
- Die verlate landskap stel 'n uitgewiste wêreld voor waarin alles vernietig is en verlore gegaan het. 'n Wêreld wat mal geword het.

Voorbeeld C:

- *The Fountain* is 'n voorafvervaardigde voorwerp en as sodanig daag dit tradisionele kunskonsepte soos die belangrikheid van talent, die kunstenaar se hand en tegniese vaardighede uit.
- *The Fountain* het filosofiese debatte oor die aard van kuns ontketen, wat verband hou met die idee dat 'n rasionele en redelike samelewing nooit sou instem tot 'n oorlog soos die Eerste wêreldoorlog nie, maar in 'n 'wêreld wat mal geword het', het die oorlog plaasgevind, net soos 'n urinaal sowel ook 'n kunswerk kan wees.
- *The Fountain* is spesifiek gekies omdat dit as 'n "taboe"-voorwerp beskou is, en Duchamp wou iets hê wat kykers sou skok. Die urinaal het gedien as 'n voertuig vir Duchamp om sy afkeur oor die wêreld (en die oorlog) oor te dra, omdat dit as 'n vuil, waardelose voorwerp beskou is. Om 'n urinaal 'n kunswerk te noem, was om die sosiale sedes en waardes van die wêreld as waardeloos te beskou.
- Die kliniese wit porselein urinaal het verder effektief bygedra dat konvensionele idees oor estetika uitgedaag is. Die werk het doelbewus nie tradisionele (voortydse) artistieke tegnieke betrek by die maak van die werk nie.

Voorbeeld D:

- *The Metamorphosis of Narcissus* simboliseer die transformasie van Narcissus. Hy word gestraf deur die godin, Nemesis (wraak), en gedoem om sy eie refleksie in die water te staar totdat hy sterf. Obsessiewe temas van erotiek, dood en verval deurdring Dali se werk, wat sy vertrouwdheid met en sintese van die psigoanalitiese teorieë van sy tyd weerspieël.
- Dit verteenwoordig 'n wêreld wat mal geword het', want niks is soos dit in hierdie skildery lyk nie, 'n menslike figuur kan tegelyk 'n figuur en 'n rotsformasie wees. Dali se skildery het 'n noukeurige weergawe van ruimte, skaduwee en lyn, selfs al is die ruimte verdraai. Dali gebruik 'n noukeurige tegniek, wat herinner aan die Ou Meesters, 'n soort "handgeverfde fotografie".
- As ons kyk na die eier waaruit die blom groei, lyk dit asof dit uit 'n kraak kom wat terselfdertyd ook die skaduwee van die blom is. Dit bestaan uit dubbelsinnige beelde. Dit lyk asof die hele skildery gaan oor vorms wat een ding is, en op dieselfde oomblik 'n ander. Dit is 'n spieëlbeeld wat ongelooflik ontstellend is. Dali noem hierdie vermoë om dinge gelyktydig as meer as een ding te beskou, as gevolg van 'n sielkundige toestand wat die Surrealiste paranoïese-kritiese aktiwiteit genoem het.
- Salvador Dali se sogenaamde 'paranoïese kritiese metode', is 'n spontane metode van irrasionele kennis gebaseer op die kritiese en sistematiese objektiwiteit van die assosiasies en interpretasies van bedrieglike verskynsels, of met ander woorde, 'n wetenskap van waansin.
- Paranoïes-kritiese aksies was ook gebaseer op 'n opsetlike misinterpretasie van Freud. Freud het gepraat oor die filters wat die onbewuste en die bewuste verstand uitmekaar gehou het.
- Dali beweer dat hy in 'n toestand van paranoïes-kritiese aksie beide die bewuste en onbewuste gelyktydig kon betrek sodat sy bewuste verstand die skildery kan doen.
- Dali het beweer dat die briljantheid om die vorm gelyktydig as 'n hand en 'n liggaam en as vlees en klip te kon lees, nie die werking van die rasonale verstand was nie. Dit was as gevolg van die irrasionele, 'n gesprek tussen die twee toestande tydens paranoïese kritiese aksie.

VRAAG 3**KONSEPTUELE EN KONTEMPORÊRE INTERNASIONALE KUNS**

Riglyne wat in verlede jaar se nasiensessie vir hierdie vraag geïmplementeer is.

- *Ken 1 punt toe vir korrekte modus/medium.*
- *Volpunte kan nie toegeken word as die vraag verkeerd genommer is nie. As 'n kandidaat hul antwoorde verkeerd nommer, verloor hulle een punt vir Vraag 3.*
- *Punte kan nie toegeken word indien verkeerde/irrelevante voorbeelde van die kunstenaar en titels van kunswerke genoem/bespreek word nie. In sulke gevalle kan punte toegeken word vir die argument wat verband hou met die vraag.*
- *Punte kan slegs toegeken word vir die korrekte titels van kunswerke wat 'n duidelike, bondige beskrywing van die kunswerk insluit.*
- *Indien 'n kandidaat in hierdie vraag oor 'n Suid-Afrikaanse kontemporêre voorbeelde skryf en punte toegeken is vir argumente wat betrekking het tot die vraag, maak asseblief seker dat die kandidaat nie in Vraag 5 oor dieselfde kunstenaar/voorbeeld geskryf het nie.*

3.1 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer, argumenteer, verdedig.

2/2 of 3/1 Verdeling tussen elemente van die vraag, is albei aanvaarbaar.

Moontlike argumente vir én teen:

- Tegnies gesproke gebruik teken met 'n potlood 'tegnologie' en daarom gebruik kunstenaars nuwe en innoverende tegnologie al vir millennia. Die evaluering van die artistieke gebruik van tegnologie is 'n debat oor konteks en die bedoeling agter die gebruik van tegnologie.
- Die kunstenaars in die 1900's was waarskynlik ook twyfelagtig oor die uitvinding van die kamera en die impak daarvan op die kunswêreld en die destydse kunsmaakprosesse.
- Nes hierdie kunstenaars gebruik Klingemann die tegnologie tot sy beskikking om kuns te vervaardig, al is dit miskien 'n 'nuwe soort kuns'.
- Konseptuele kuns gaan oor die idee wat gekommunikeer word en minder oor die materiaal. Klingemann se werk het duidelike konseptuele waarde, maar maak staat op 'n 'tradisionele' konteks deur dit in 'n kunsgalery ruimte uit te stal. Dit gesê, dit is nie duidelik wat die konsep agter die kunswerk is nie, behalwe die feit dat dit op tegnologie staatmaak.
- Klingemann se werk ondersoek waarskynlik verskeie digitale tegnieke, soos digitale skilderkuns of manipulasie, wat 'n laag kompleksiteit by die kreatiewe proses voeg. Deur hierdie digitale elemente in te sluit, daag die kunstenaar tradisionele idees van artistieke skepping uit en gebruik hy tegnologie as 'n manier van artistieke uitdrukking.
- Die kunswerk kan interaktiewe of multimedia-elemente insluit, wat kykerbetrokkenheid deur tegnologie aanmoedig. Dit kan die gebruik van uitgebreide werklikheid, digitale skerms of ander interaktiewe funksies insluit wat verder gaan as die statiese aard van tradisionele kunswerke. Deur hierdie grense te vervaag, word die algehele kykerervaring verhoog.

- "Memories of Passerby 1" kan deur middel van tegnologie tradisionele temas of onderwerpe, soos portrette, konseptueel versmelt met kontemporêre gesprekvoering. Hierdie konseptuele vermenging poog om tydsgrense te oorskry, wat illustreer hoe tegnologie gebruik kan word om ouer tradisionele kunskonsepte te herinterpreteer en te laat herleef.
- Tradisionele kunswerke is geraam en staties, terwyl hierdie kunswerk voortdurend beweeg en verander. Dit beteken dat geen twee toeskouers dieselfde beeld sal sien nie. Dit is baie anders as 'tradisionele kuns'.
Enige geskikte antwoord.

3.2 Bloom se taksonomie Vlak 3: Toepas, kies, bepaal. (Een punt vir die korrekte titel en beskrywing. Een punt vir die naam van die kunstenaar. Pas dit toe op albei kunswerke) *Beskrywings moet 2-3 reëls lank wees.*

Aanvaar enige **TWEE** kunswerke wat by hierdie vraag pas, ongeag die sukses van hul argument in 3.3.

Voorbeelde:

Robert Smithson se landkuns, *Spiral Jetty* (1970) is geleë op die Rozel Point-skiereiland aan die noordoostelike oewer van die Great Salt Lake. Met meer as sesduisend ton swart basaltgesteentes en grond vanaf die terrein, het Smithson 'n spiraal van 1,500 voet lank en 15 voet breed gemaak wat antikloksgewys van die oewer af in die water kronkel.

Bill Viola se *The Night Journey* (2007–2018) was een van die eerste eksperimentele kunsspeletjies wat ooit gemaak is. Dit gebruik beide spel- en videotegnieke om die universele verhaal van 'n individu se reis na verligte toestand te vertel. Die spel begin in die middel van 'n geheimsinnige landskap in duisternis gehul. Daar is nie 'n enkele pad om te neem nie, geen enkele doel om te bereik nie, maar die speler se optrede sal tot gevolg hê dat hul oor hulself en die wêreld reflekteer en beide transformeer en verander.

Ai Wei Wei, *Sonneblomsade*. Miljoene klein individueel vervaardigde beeldhouwerke van perfekte porselein sonneblomsade uitgestal in uitgestrekte hope op die vloer van die Tate Modern Galery, waar kykers aanvanklik aangemoedig is om op te loop en interaksie met die sade te hê. Die proses om hierdie sade individueel te skep, het tradisionele benaderings tot kreatiwiteit behels, insluitend die gebruik van 'n oond om dit na voltooiing te bak. Om hierdie groot hoeveelhede sade te verskuif en in galerye uit te stal, sal verskillende vorme van tegnologiese vervoer vereis.

3.3 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer, argumenteer, verdedig.

6/6 verdeel tussen kunswerke. Onthou om 'n algemene standpunt te erken wat uitpak wat "die tradisionele aard van kreatiwiteit" tot 2 punte beteken. Die res van die punttoekenning moet gelykop verdeel word tussen die kunswerke wat ontleed word.

- Die Spiral Jetty is oor 'n tydperk van ses dae in 1970 gebou met die hulp van plaaslike spanne en bestaan uit meer as 6 000 ton swart basaltgesteentes en grond.
- Smithson het baie verskillende soorte geskoolde arbeiders en masjiene gebruik om die spiraalvormige jetty te skep. Dit is nie die tradisionele aard van kreatiwiteit nie, en hy het tegnologie gebruik om die kunswerk te skep.
- Met 'n helikopterit oor die Great Salt Lake om die beroemde landmerk te sien, *gee Spiral Jetty* die kyker 'n heeltemal ander ervaring. Die meer is groot en dit voel soos die see.
- Afhangende van die diepte, sommige dele sonder water, en die tipe bakterieë en alge wat in verskillende dele groei, wissel die kleur van die water van rooi tot blou en verskeie skakerings tussenin.
- Toeskouers het die tegnologie van 'n helikopter nodig om die spiraalvormige jetty op hierdie manier te besigtig. Hierdie manier om 'n kunswerk te ervaar, is nie-tradisioneel nie.
- Die lugperspektief en dokumentasie van die kunswerk met behulp van fotografie en film is 'n mengsel van tradisionele kunspraktyke en moderne tegnologie.
- Die gebruik van tegnologie stel gehore wêreldwyd in staat om hierdie veranderinge oor tyd deur verskeie media te aanskou, soos Google Earth, film, fotografie of 'n vliegtuigrit om 'n pelgrimstog na hierdie perseel 'n paar keer oor 'n lang tydperk te neem.
- Toeskouers wat die pelgrimstog onderneem, ervaar fisies die uitgestrektheid van die landskap en betrek die kunswerk op 'n tradisionele, inklusiewe manier, soos om 'n kunswerk persoonlik in 'n galery te ervaar.
- Die dokumentasie deur middel van fotografie en film maak 'n virtuele ervaring moontlik vir diegene wat dit nie kan besoek nie en eerder tegnologie soos die internet of 'n uitstalling van die foto's en film gebruik toegang tot hierdie kuns te kry.
- Die spiraalvorm is 'n geometriese argetipe wat in verskillende kulturele en kunstradisies voorkom. Lugfotografie en digitale mediums beklemtoon die presisie en kompleksiteit van die spiraal, wat 'n samesmelting van tradisionele simboliek met moderne tegnieke ten toon stel.
- Laastens, weet ons van hierdie kunswerk as gevolg van die vele foto's en video's van die werk. Dit bewys dat die gebruik van tegnologie belangrik is ten opsigte van kykers wat die werk regtig waardeer.
- Enige geskikte antwoord.
- Eerstens werk Viola saam met 'n span bekende vervaardigers, programmeerders vir visuele effekte en ontwerpers om hierdie speletjie te skep.
- Dus, hoewel die idee vir die spel syne is, het hy die tegnologie en die hulp van ander kundiges nodig gehad om die speletjie te skep.
- Dit vervaag die grense tussen tegnologie en die tradisionele aard van kreatiwiteit.

- Inspirasie kom uit sy vorige werke wat verwys na die speelwêreld, terwyl bronmateriaal vir die 'refleksies' in die spel uit die argief van sy videomateriaal getrek word.
 - Tekstuele inspirasie kom uit die lewens en dokumentasie oor groot historiese figure, waaronder Rumi, die 13de-eeuse Islamitiese digter en mistikus; Ryōkan, die 18de-eeuse Zen-Boeddhistiese digter; Sint Johannes van die Kruis, die 16de-eeuse Spaanse mistikus en digter; en Plotinus, die 3de-eeuse filosoof.
 - Die individuele keuses en optrede van elke speler tydens die spel verander die ervaring vir elke speler. Geen twee ervarings sal dus dieselfde wees nie. Dit vervaag ook die lyn tussen die gebruik van tegnologie en die tradisionele aard van kreatiwiteit.
 - Enige geskikte antwoord.
-
- Eerstens is Ai Wei Wei se gebruik van porselein in *Sonneblomsade* 'n tradisionele Chinese handwerk materiaal en bring dit hulde aan historiese vakmanskap.
 - Massaproduksie van individuele sade vervaag die lyne tussen unieke tradisionele handwerk en lyk meer verwant aan kontemporêre vervaardiging. In sommige gevalle is die elektriese oond moontlik gebruik om hierdie baie handgemaakte sade te help skep.
 - Elke sonneblomsaad word individueel vervaardig, wat herinner aan tradisionele handgemaakte kunswerke.
 - Die groot hoeveelheid sade, miljoene, beklemtoon 'n kollektiewe, massavervaardigde identiteit wat moontlik gemaak word deur die gebruik van moderne tegnologie, soos die oond.
 - Kykers kan fisies betrokke raak by die sade, met verwysing na tradisionele tasbare interaksie met kuns of handwerkprodukte.
 - In 'n kontemporêre konteks versterk sosiale media en digitale interaksie die kunswerk se reikwydte, wat voorsiening maak vir 'n nuwe vorm van interaksie wat nie fisies is nie, maar meer intellektueel.
 - Ai Weiwei se klem op individuele sade weerspieël tradisionele waardes van uniekheid en individualiteit.
 - Die kunstenaar se gebruik van Twitter en ander digitale platforms om politieke boodskappe oor te dra, verander die tradisionele rol van 'n kunstenaar as kommentator en gebruik tegnologie om die boodskap na 'n wyer gehoor oor te dra.
 - Porselein dra historiese en kulturele betekenis in tradisionele Chinese kuns.
 - Die daad van massa vervaardiging van oondgebakte sade daag tradisionele idees van egtheid en uniekheid uit, wat die grense van die Chinese porseleinkultuur verskuif. Dit is ook nie werklike sade wat kan groei nie, alhoewel dit so voorkom, dus kan hulle nie die taak van groei, wat dit nuttiger sal maak vir die mensdom as voedselbron, uitvoer nie.
 - Die fisiese installasie in galerye weerspieël tradisionele uitstallingspraktyke.
 - Laastens het die gebruik van tegnologie in die dokumentering van die installasie, veral na wêreldwye gehore, die reikwydte van die tradisionele uitstalruimte uitgebrei.
 - Enige geskikte antwoord.

VRAAG 4 **WEERSTANDSKUNS IN SUID-AFRIKA GEDURENDE DIE APARTHEIDSERA (Circa 1950–1994 CE)**

Riglyne wat in verlede jaar se nasiensessie vir hierdie vraag geïmplementeer is.

- *Toekenning van 1 punt vir modus/medium.*
- *Volpunte kan nie toegeken word as die vraag verkeerd genommer is nie. As 'n kandidaat hul antwoorde verkeerd nommer, verloor hulle een punt vir Vraag 4.*
- *Punte kan nie toegeken word indien verkeerde/irrelevante voorbeelde van die kunstenaar en titels van kunswerke genoem/bespreek word nie. In sulke gevalle kan punte toegeken word aan die argument wat verband hou met die vraag.*
- *Punte kan slegs toegeken word vir die korrekte titels van kunswerke wat gepaard gaan met 'n duidelike, bondige beskrywing van die kunswerk.*
- *As die kandidaat die verkeerde voorbeeld bespreek, verloor hulle 'n punt vir die kunstenaar en 'n punt vir die titel van die werk. Hulle kan punte vir die argument toegeken word indien dit op die vraag van toepassing is.*
- *As 'n kandidaat in hierdie vraag oor 'n Suid-Afrikaanse kontemporêre voorbeeld skryf en punte word vir argument toegeken, maak asseblief seker dat hulle nie in vraag 5 oor dieselfde kunstenaar geskryf het nie.*
- *Patience on a Monument: a history painting – is die korrekte titel van Penny Siopis se skildery. Onvolledige weergawes van dié titel is nie verlede jaar aanvaar nie.*

4.1 **Bloom se taksonomie Vlak 4, Ontleed, onderskei, ondersoek.**

- Tydens apartheid het ongelykheid in die verdeling van inkomste in Suid-Afrika konstant gebly ten spyte van hoër ekonomiese groei.
- Aan die bokant van die inkomsteskaal het sommige Suid-Afrikaners lewens van weelde geleef. Aan die onderkant het baie in volslae armoede geleef.
- Die geweld tydens apartheid was nie bloot simbolies en ekonomies nie. Dit was fisies, afgedwing deur polisiemanne en gewapende soldate wat byvoorbeeld townships gepatrolleer het.
- In die alledaagse lewe is rassesseiding met geweld binne die Suid-Afrikaanse samelewing geïmplementeer.
- Enige geskikte antwoord.

4.2 **Bloom se taksonomie Vlak 3: Implementering, uitvoering, artikulasie.**

- Die titel van John Muafangejo se 1984 lino spreek van sy positiewe houding in moeilike tye.
- Sy swart-en-wit verhale vertel stories van sy insig oor die wêreld rondom hom, die figure is halfwit en half-swart wat sy begeerte na rasse-integrasie toon.
- Hulle skud hande, wat sy begeerte na versoening verteenwoordig. Die figure is ewe wit en swart wat sy hoop op uiteindelijke gelykheid tussen die twee rasse uitbeeld.

4.3 **Kandidate kan kunstenaars bespreek wat gedurende die 1950's en verder uit formele en informele kunssentrums gekom het. Hulle kan ook 'n ander**

kunswerk van John Muafangejo bespreek. Sou dit die geval wees, kan hulle een punt vir die kunstenaar se naam kry. ***Aanvaar enige kunswerk indien dit aan die vereistes van die datumbeplanning vir vraag 4 voldoen, ongeag die argument wat in 4.4 aangebied word.***

Bloom se taksonomie Vlak 4: Ontleed, onderskei, ondersoek. (Een punt vir die korrekte titel en beskrywing. Een punt vir die naam van die kunstenaar. Pas dit toe op albei kunswerke. Altesaam vier punte)

Voorbeeld:

The Interrogators/Die Ondervraers, 'n grafiet en was triptiek met drie van die nege polisiemanne wat betrokke was by die geregtelike ondersoek na Steve Biko se dood in aanhouding, bevat drie beelde, een veral donker wat bymekaar gebring word deur die spookagtige beeld van 'n stoel, 'n leweloze voorwerp wat 'n simbool van onderliggende terreur word.

4.4 Bloom se taksonomie Vlak 5: Evalueer, argumenteer, verdedig.

- Paul Stopforth se werk *The Interrogators* het vir die eerste keer die werklike gesigte van die oortreders van geweld onder die vaandel van apartheid bekendgestel.
- Hy het werke vervaardig wat getuig van die verskriklike lyding wat die onderdrukte tydens apartheid verduur het.
- Vir baie mense wat gevrees het om hul onderdrukking en ervarings te verbaliseer, bied werke soos hierdie 'n gevoel van hoop omdat dit lig werp op die waarheid agter apartheid.
- Dit laat mense wat onderdruk is, voel dat hul ervarings en die terreur wat hulle ervaar het, was nie verniet nie.
- *The Interrogators* verhef die gruweldade tydens apartheid en ontbloot die waarheid vir toekomstige geslagte. Dit gee hoop dat sulke gruweldade nie weer sal gebeur nie.
- Evalueer die kwaliteit van die argument.

Verdere riglyne met verwysing na 'n kwaliteit reaksie:

- Tipies sal 'n kandidaat wat volpunte ontvang, 'n goed gedefinieerde argument aanbied, wat meer as een standpunt uitlig, elkeen deur relevante en akkurate feite ondersteun, en wat 'n deeglike begrip van die onderwerp toon.
- 'n Goeie reaksie (4 punte) bied 'n duidelike argument met 'n paar relevante feite, wat 'n goeie begrip van die onderwerp weerspieël. Bied verskeie argumentpunte aan, maar sommige het dalk nie duidelikheid of diepte in die ondersteuning van feite nie.
- 'n Gemiddelde reaksie bied 'n basiese argument aan en lig slegs een argumentpunt met beperkte feitelike ondersteuning uit.
- 'n Ondergemiddelde antwoord bied 'n vae of onduidelike argument met minimale feitelike ondersteuning aan. Daar is 'n poging om meer as een argumentpunt te opper, maar sonder substansie.
- 'n Swak antwoord versuim om 'n samehangende argument aan te bied of relevante feite te verskaf. Die kandidaat versuim om verskeie argumentpunte te bespreek of relevante feite te verskaf.

VRAAG 5 KONTEMPORÊRE SUID-AFRIKAANSE KUNS (POST-1994)

Riglyne wat in verlede jaar se nasiensessie vir hierdie vraag geïmplementeer is.

- *Toekenning van 1 punt vir modus/medium*
- *Punte kan nie toegeken word indien verkeerde/irrelevante voorbeelde van die kunstenaar en titels van kunswerke genoem/bespreek word nie. In sulke gevalle kan punte toegeken word aan die argument wat verband hou met die vraag.*
- *Punte kan slegs toegeken word vir die korrekte titels van kunswerke wat gepaard gaan met 'n duidelike, bondige beskrywing van die kunswerk. Wanneer kandidate egter na 'n liggaam of uitstalling van werk verwys, kan 'n mate van buigsaamheid beoefen word as gevolg van verskeie herhalings van die werk wat regoor die land saamgestel/vertoon word onder effens verskillende uitstallingstitels.*
- *Indien 'n kandidaat in hierdie vraag oor 'n Suid-Afrikaanse Weerstandskunstenaar of Internasionale Kontemporêre kunswerk skryf en jy besluit om punte vir argument toe te ken, maak asseblief seker dat hulle nie oor dieselfde kunstenaar/s in vraag 5 of vraag 3 geskryf het nie.*
- *As 'n beskrywing uitgebreid is, met ander woorde dit oorskry 3 reëls, kan u punte toeken vir relevante feite.*

- Kandidate kan 'n argument voer vir (resonansie tot) Suid-Afrikaanse kunswerke EN/OF internasionale kunswerke EN/OF ALBEI (of grade van albei). Dit is oop en hang af van die werke wat deur die kandidaat aangebied word.
- Die KWALITEIT van die argument is die sleutel. 'n Kandidaat kan steeds volpunte behaal deur SLEGS Suid-Afrikaanse kunswerke aan te spreek (resonansie aan).
- Kandidate mag die kunstenaars wat in hul Visuele Joernale nagevors is, vir die 2023 praktiese tema gebruik mits dit kontemporêre Suid-Afrikaanse voorbeelde is.

Moontlike argumente:

(A) Nie alle kuns vind aanklank by 'n gehoor nie.

Nie alle kunstenaars beoog dat hul kunswerke resonansie moet skep nie. Soms is die doel van die kunswerk om te skok en onenigheid (of dissonansie) te skep om 'n punt te maak, bewustheid te skep of optrede aan te moedig.

Kan 'n kunswerk gelyktydig as "ontstellend" of "nagmerrie-agtig" beskou word en resonansie met 'n gehoor behou?

Kan abstrakte kuns 'n meer demokratiese manier wees om resonansie te skep as gevolg van die gebrek aan spesifieke onderwerp? Of kan abstraksie die teenoorgestelde effek tot gevolg hê, aangesien dit moeilik is om te verstaan?

Voorbeeld: *Pinky Pinky (Model Prisoners)* (2002) geskep deur Penny Siopis is 'n swart-en-wit litografie wat gevangenes uitbeeld. Dit is deel van 'n veel groter reeks. Die vier gesigte is met pienk verf bedek en hul gelaatstrekke is verwring om hulle onheilspellend te laat lyk. (Beskrywing)

In die Pinky Pinky-reeks wat bestaan uit handgedrukte litografieë ondersoek Penny Siopis die sielkundige en mitiese terrein waarin Suid-Afrikaanse tienermeisies hulself bevind. Pinky Pinky is 'n "mitiese" figuur wat homself bekend maak aan meisies in hul puberteitsjare, grootliks in swart townships en skole in Suid-Afrika. Hy is geneig om 'n stedelike wese te wees, maar het ook in landelike gebiede 'verskyn'.

Pinky Pinky spook in toilette, meestal openbare toilette, en plekke waar tienermeisies hulself alleen bevind. Hy molesteer meisies en word van verkragting beskuldig. Pinky Pinky is 'n werklike figuur vir baie meisies en beliggaam die vrese en angs wat meisies in die gesig staar namate hul liggame ontwikkel en hul sosiale status verander. Hy kan ook gesien word as 'n figuur wat sy ontstaan te dankie het aan die neurose in 'n samelewing wat soveel omwenteling en ongelukheid ervaar het, soos in Suid-Afrika, 'n land waarin verkragting en die mishandeling van vroue en kinders uiters hoog is. Pinky Pinky speel 'n spel van wegkruipertjie, en maak gebruik van adolessente angs wat des te meer kompleks gemaak word deur groot te word in 'n samelewing wat deur geweld en onsekerheid geteister word. Pinky Pinky is 'n figuur wat nie veel deur volwassenes bespreek word nie en feitlik onbekend is in die wit samelewing en tog die werklikheid van baie Suid-Afrikaners deurdring.

Siopis vergestalt hierdie wrede mitologie op 'n skokkende manier. Haar beelde is ontstellend en daarom lok dit gesprek oor 'n onderwerp wat dikwels onder die mat ingevee word uit. Vir die drie kleiner afdrukke uit dié reeks het Siopis *The Star-koerant* ('n Johannesburgse dagblad) as vertrekpunt gebruik. So word Renaldo (dit was die tyd van die Wêreldbeker), 'n Zimbabwiese (Zimbabwiese grondkrisis wat koorshoogte bereik) en *Modelgevangenes* (wydverspreide korrupsie by die Bloemfonteinse gevangenis wat deur gevangenes op video ontbloot is) gebruik as 'n manier om van die fasette wat Pinky Pinky verteenwoordig, oor te dra. Die veranderde gesigte is ontstellend genoeg om terreur in die harte van enige gehoor te skep en daarom sou dit glad nie noodwendig resonansie skep nie.

(B) Kuns wat resonansie by 'n Suid-Afrikaanse gehoor skep.

Suid-Afrikaanse kunstenaars skep tot 'n groot mate resonansie met Suid-Afrikaanse gehore terwyl ons 'n soortgelyke konteks/ligging/ uitdagings deel. Blessing Ngobeni lewer byvoorbeeld kritiek op die Suid-Afrikaanse politieke klimaat en/of politici in die algemeen. Ons kan ons almal hiermee vereenselwig as Suid-Afrikaners wat deur 'n spesifieke/ gemeenskaplike politieke party regeer word.

Daarteenoor is "ons" nie almal dieselfde nie en sal ons aanklank vind by kunswerke wat op persoonlike vlak tot ons spreek en/of ons eie ervarings weerspieël. Om Suid-Afrikaans te wees is nie outomaties gelyk aan resoneer met 'n kunswerk nie – jy moet "jouself in die werk sien". 'n Wit gehoor begryp byvoorbeeld nie Blessing Ngobeni se ervaring as 'n swart man wat onder dieselfde regerende party woon nie. Daar is definitiewe verskille ten opsigte van ervaring en voorregte onder rasse-groepe. Of 'n mens kan byvoorbeeld aanklank vind by Georgina Gratrix se skilderye bloot omdat hulle van die impasto-tegniek en helder kleur hou. Dit het niks daarmee te doen om Suid-Afrikaans te wees of aan 'n spesifieke groep te behoort nie. Die keuse is gebaseer op persoonlike voorkeur.

Voorbeeld: In gesprek met 'n Suid-Afrikaanse gehoor ondersoek kunstenaar Mary Sibande idees rondom ras, geslag en arbeid deur haar kuns. Met behulp van beeldhouwerk en fotografie draai Sibande se kunspraktik om haar alter ego, Sophie, wat 'n magdom personas aanneem.

Sophie is tipies 'n lewensgrootte veselglasfiguur wat Sibande skep met behulp van gietstukke van haar eie gesig en liggaam. Die kunstenaar trek Sophie aan in kostuums, wat begin het as 'n bediende se uniform en later ontwikkel het om uitgebreide balrokke in te sluit. *I Came Apart at the Seams*, by Somerset House in Londen, was haar eerste solo-uitstalling. Die kunstenaar het verduidelik dat sy 'n 'Westerse naam' vir Sophie gekies het as 'n herinnering aan die geskiedenis in Suid-Afrika wat daartoe gelei het dat swart kinders Westerse name gehad het. As deel van hierdie uitstalling stal Mary Sibande 'n reeks foto's en beeldhouwerke uit wat die krag van verbeelding en konstruktiewe woede in die vorming van identiteite en persoonlike vertellings in 'n postkoloniale wêreld ondersoek.

I Came Apart at the Seams volg die transformerende reis van Sibande se alter ego, Sophie. Deur hierdie werke bring Sibande hulde aan die geslagte vroue in haar familie wat as huiswerker gewerk het, 'n gemeenskaplike aspek van die Suid-Afrikaanse samelewing. Deur hul voorheen onvertelde stories te deel, daag Sibande stereotipiese uitbeeldings van swart vroue in postapartheid Suid-Afrika deur die geskiedenis en vandag uit. Kleur is 'n kragtige simbool in Mary Sibande se kunswerke. Deur die kleure blou, pers en rooi stel die kunstenaar Sophie voor as onderskeidelik 'n slavin, 'n geheimsinnige en bemagtigde vrou en 'n magtige priesteres.

Elke aspek van hierdie uitstalling het ten doel om die lot en verhale van die Suid-Afrikaanse huiswerker te dokumenteer. Sophie kom steeds voor in hedendaagse Suid-Afrika en daarom is hierdie werke nie net dokumentasies van die openbare geskiedenis uit die verlede nie, dit is ook dokumentasie van die openbare geskiedenis vir toekomstige geslagte.

(C) Kuns wat resonansie in 'n globale konteks skep.

'n Kunstenaar kan resonansie op plaaslike en globale skaal skep as kwessies Suid-Afrika oortref. ***Byvoorbeeld, Paul Emmanuel, wat tans in die VSA werk, bied werk aan rondom die dood van sy ma en pa. Gehore op plaaslike en wêreldwye skaal kan aanklank vind by die dood en/of hartseer. Candice Breitz, wat tans in Duitsland werk, skep byvoorbeeld werk rondom wit stereotipes. In hierdie geval kan dit landspesifiek wees en nie heeltemal "globaal" nie, aangesien beide Suid-Afrikaners en Duitsers hulle met hierdie onderwerp kan vereenselwig. Aan die ander kant, byvoorbeeld, kan Penny Siopis se werk oor klimaatsverandering (Warm Water Imaginaries) wêreldwyd redelik uitgebreid resoneer.***

'n Kunstenaar wat gemengde erfenis het, kan ook "toegang" hê tot beide 'n plaaslike en globale skaal.

Voorbeeld: Simon Max Bannister is 'n voltydse beeldhouer. Hy is oorspronklik van Suid-Afrika en is nou gevestig in Lyttelton, Nieu-Seeland. Hy werk gewoonlik met hout en metaal om omgewings- en mitologiese temas oor te dra. Hy geniet die majestueuse berge en mere van die Suid-eiland deur roetes te hardloop en valskermseweef. Om die aandag te vestig op die hoeveelheid plastiek wat ons eens

ongerepte strande besaai, het hierdie Kapenaar en ekostryder op en af langs die Suid-Afrikaanse kuslyn gereis en stukke plastiek opgetel wat op die strand uitspoel het om in 'n reeks kunswerke te gebruik.

Simon Max Bannister se *Return/Terugkeer* (2010), uit sy Plastikos-reeks, is 'n spiraalkolk wat uit stukke weggegooide plastieksakke geskep is en deur die kunstenaar tydens stap op die strand versamel is. (beskrywing)

Die Plastikos-reeks is by Kaapstad se TweeOseane-akwarium uitgestal. Dit was bedoel om bewustheid te skep oor die probleem van plastiekafvalbesoedeling en die impak wat hierdie probleem wêreldwyd op die seelewe het. Die feit dat kykers hierdie werke saam met die werklike seelewe kon sien, het bygedra tot die impak van die werk en sodoende meer resonansie met sy gehoor geskep. Dertien jaar later, omdat plastiekafvalbesoedeling steeds so 'n groot probleem is, is hierdie kunswerk steeds relevant en skep dit dus steeds resonansie.

Puntetoekenning vir Vraag 5			Nasiensimbool
Bloom se taksonomie Vlak 3 Toepas uitvoer, implementeer, oplos.	3 kunstenaars	6 punte	A
Bloom se taksonomie Vlak 3 Toepas uitvoer, implementeer, oplos.	3 titels met kort beskrywings van werke		W Hakiebeskrywing en skryf DES na hakies
Bloom se taksonomie Vlak 4 Ontleed differensieer, ondersoek, verband vind.	Relevante feite 6 of meer feite = 4 punte 4 of 5 feite = 3 punte 2 of 3 feite = 2 punte 1 feit = 1 punt	12 punte	F Dui asseblief MAX langs die sesde relevante feit aan om eksamenassistent te waarsku dat die kandidaat die maksimum punt behaal het.
Bloom se taksonomievlak 5–7 Evalueer. Waardeer, beredeneer, verdedig, voeg saam, konstrueer, veronderstel.	Ontwikkeling van argument <i>Hierdie aspek van die opstel word gemerk aan die hand van die rubriek hieronder.</i>	12 punte	DA Moenie regmerkies vir die ontwikkeling van argumente maak nie. Dui egter presies aandui waar die ontwikkeling van die argument plaasvind.

OPSOMMING VAN PUNTETOEKENNING: ONTWIKKELING VAN ARGUMENT (Vlak 5–7)

- **DIE ARGUMENT MOET GEASSEESSEER WORD DEUR DIT DEURLOPEND TE BEOORDEEL.**
- **DIE VLAK 5-BESKRYWER IS VIR DIE GEMIDDELDE LEERDER OF GEMIDDELDE OPSTEL.**
- **BY DIE ASSESSERING VAN 'N OPSTEL KIES BESKRYWERS WAT DIE OPSTEL DIE BESTE/ MEESTAL BESKRYF**
- **Simbool vir nasienprotokol: DA (Ontwikkeling van argument)**

VLAKKE	VAARDIGHED	PUNTE
7 +	Die uitstekende reaksie: <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding getuig van kennis en toon 'n duidelike begrip van die onderwerp. • Die argument is volledig en gedetailleerd, maak ongewone konneksies met meer as een punt in die argument wat na elk van die gekose kunswerke verwys. • Dit is goed-gestruktureerd, spreek alle aspekte van die vraag aan, en trek dit akkuraat en sinvol saam. • Die kandidaat dui insiggewende verbande tussen feite en argument aan. • Die kandidaat spreek al die kompleksiteite van die vraag aan deur dit op te weeg, te konstrueer, naas mekaar te stel, te veronderstel, ens.. 	12–11 (100–92%)
7	Die baie goeie reaksie: <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding toon insig en 'n duidelike begrip van die onderwerp. • Die kandidaat is in staat om na meer as een argumentpunt by elk van die gekose kunswerke te verwys. • Die antwoord is goed gestruktureer en volledig, spreek alle aspekte van die vraag aan en verbind dit akkuraat. • Die kandidaat lê ingeligte verbande tussen feite en argumente. • Die kandidaat worstel met die kompleksiteite van die vraag, maar sukkel dalk om hom/haar duidelik uit te druk. 	10 (83%)
6	Die goeie reaksie: <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding toon 'n begrip van die onderwerp. • Die kandidaat verwoord geldige argumente met spesifieke verwysings na meer as een argumentpunt oor elk van die gekose kunswerke. • Die kandidaat lê meestal duidelike verbande tussen feite en argumente in die liggaam van die opstel. • Die argument is goed gestruktureer. 	9 (75%)
5	Die gemiddelde reaksie: <ul style="list-style-type: none"> • Die argument toon 'n algemene begrip van die tema in die inleiding. • Die kandidaat se argument is geldig, dog algemeen, en spreek nie alle aspekte aan nie. • Argumentering/die argument is nie konsekwent nie en word nie in drie kunswerke volgehou nie. • Interessante argumente is dalk teenwoordig, maar is moontlik sonder ondersteunende feite. • Die opstel hou verband met aspekte van die onderwerp, maar die argument word nie ontwikkel nie. • 'n Goeie poging is aangewend om die opstel te struktureer. 	8* (67%)
4	Die sukkelende reaksie: <ul style="list-style-type: none"> • Toon 'n beperkte begrip van die vraagonderwerp en reageer op 'n een-dimensionele manier in die inleiding. • Poog om te argumenteer, maar dis vaag en spreek nie alle aspekte aan nie. • Lê eenvoudige, onderontwikkelde verbande tussen feit en argument. • Is deurmekaar, argumente is dalk teenwoordig, maar meestal sonder ondersteunende feite. • Poog om die argument in die opstel te struktureer, maar nie heeltemal suksesvol nie. 	7–6 (58–50%)

3	<p>Die swak reaksie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toon gebrekkige en baie onvolledige antwoorde op die onderwerp. • Inleiding is vaag en ongefokus, of heeltemal afwesig. • Die argument word slegs vir een kunswerk volgehou. • Bied inleiding aan wat bloot uit die gegewe teks herskryf is. • Ongefokus met verregaande stellings en veralgemenings. • Deurmekaar argumente kan voorkom, maar sonder ondersteunende feite. • Waninterpreteer of laat sleutelbegrippe van die inhoud uit, wat belangrik is om die argument uit te bou. • Geen struktuur om die argument te ondersteun nie. 	<p>5–4 (42–33%)</p>
2	<p>Die baie swak reaksie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding bevat stellings wat net die gegewe teks herbewoord, of wat ongefokus is. • Is onakkuraat of oorvereenvoudig. • Bespreek nie genoeg kunswerke om 'n argument te bou nie. • Wend geen poging tot 'n argument aan nie. • Argument hou nie met die onderwerp verband nie. • Geen struktuur om die argument te ondersteun nie. 	<p>3–2 (25–17%)</p>
1	<p>Die swak reaksie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inleiding is slegs 'n herbewoording van die gegewe teks, of is heeltemal afwesig. • Die kwessies word weens onbegrip nie aangespreek nie. • Poog om aspekte van die vraag aan te spreek, maar toon slegs gebrekkige begrip. • Bespreek nie genoeg kunswerke om 'n argument te bou nie. • Geen struktuur om die argument te ondersteun nie. • Geen argument teenwoordig nie. 	<p>1–0 (8–0%)</p>

Totaal: 100 punte